

Pilietinės visuomenės institutas / Civil Society Institute, Didžioji g. 5, LT-01128 Vilnius, Lietuva

PAGRINDINIAI LIETUVOS VISUOMENĖS PILIE TINĖS GALIOS INDEKSO RODIKLIAI 2015 M.

2015 m. Lietuvos visuomenės pilietinės galios indekso tyrimas atskleidė, jog Lietuva vis dar neranda ar plačiai nepritaiko efektyvaus recepto pilietinei visuomenei stiprinti. Apskaičiuota 2015 m. pilietinės galios indekso vidutinė reikšmė yra 33,4 balo iš 100 galimų ir rodo stagnuojančią pilietinės galios būklę (2014 m. ši pilietinės galios indekso vidutinė reikšmė buvo 34,0 balo).

Pirmiausia, 2015 metai pasižymėjo dar labiau smukusiu visuomenės pilietiniu aktyvumu: nepaisant sėkmingų pavienių pilietinių akcijų, didesnė Lietuvos gyventojų dalis teigė nepaaukojusi labdarai ar kitaip neparėmusi asmenų, organizacijų, kuriems ši parama reikalinga (2015 m. labdarai aukoję teigė 44 proc. respondentų, t. y., 12 proc. mažiau nei 2014 m.), dar labiau sumenko visuomenės dalyvavimas aplinkos tvarkymo talkose (2015 m. į šią veiklą įsitraukę teigė 41 proc., t. y., 9 proc. mažiau nei 2014 m.), mažiau žmonių įsitraukė ir į vietos bendruomenės veiklas (29 proc. įsitraukusių, 5 proc. mažiau nei 2014 m.). Smukęs visuomenės dalyvavimas šiose trijose populiariausiose visuomeninėse veiklose turėjo įtakos ir apskritai sumenkusiam pilietiniam aktyvumui – 2015 m. nė vienoje iš vardintų 18 pilietinių veiklų nedalyvavo net trečdalis – 34 proc.

Krentant pilietinio aktyvumo indeksui, greta galima stebėti analogiškus pokyčius ir nusiteikimui veikti: 2015 m. ir toliau menko nusiteikimas imtis veiksmų, jei šalyje kiltų rimta politinė problema (nusiteikusių inicijuoti veiksmus problemai spręsti 2015 m. – 6 proc., prisidėti prie tokios veiklos – dar 28 proc., t. y., 5 proc. mažiau nei 2014 m. ir 8 proc. mažiau nei 2013 m.), lyginant su 2014 m., šiek tiek atslūgo pasiryžimas imtis veiksmų vietos problemai spręsti (nusiteikusių inicijuoti veiksmus 2015 m. – 24 proc., prisidėti prie tokios veiklos – dar 44 proc., t. y., 5 proc. mažiau nei 2014 m.).

Kita vertus, 2015 m. stebimas aukštesnis pilietinės veiklos rizikų vertinimo indeksas – vidutinė šio indekso reikšmė 2015 m. siekia 24,3 balo iš 100 galimų ir yra aukštesnė nei prieš metus (vidutinė pilietinės veiklos rizikų vertinimo indekso reikšmė 2014 m. – 18,9). Apklausoje mažiau respondentų nei kitais metais nurodė, jog inicijuojant ar aktyviai dalyvaujant pilietinėse akcijose galima nukentėti: būti įtarinėjamam aplinkinių, jog veiki dėl savanaudiškų paskatų, prarasti darbą, būti viešai užsipuolamam, šmeižiamam, aplinkinių būti palaikytu keistuoliu ar net sulaukti grasinimų susidoroti. Visgi šios rizikos tikėtinos ir labai tikėtinos atrodo 43–56 proc. apklaustųjų. Tikėtina, jog šis pokytis susijęs su ankstesniais metais pastebėta tendencija, jog įsitraukusieji į pilietines veiklas ir pilietinės veiklos rizikų linę įžvelgti daugiau, tad šiemet kritus įsitraukimo aktyvumui – ir rizikos atrodo mažiau tikėtinos.

KIEK ORGANIZUOTA MŪSŲ VISUOMENĖ?

Šalia pagrindinio Pilietinės galios indekso klausimyno, į 2015 m. tyrimą buvo įtraukti klausimai, leidžiantys detaliau iširti Lietuvos gyventojų dalyvavimą pilietinėse veiklose atsižvelgiant į jų narystę įvairiose pilietiniam veiksmui svarbiose, jį telkiančiose ar galinčiose telkti organizacijose.

PILIE TINĖS
VISUOMENĖS
INSTITUTAS

Pilietinės visuomenės institutas / Civil Society Institute, Didžioji g. 5, LT-01128 Vilnius, Lietuva

Norėdami sužinoti, kokia dalis žmonių Lietuvoje priklauso kokiai nors visuomeninei organizacijai ar sambūriui, 2015 m. Pilietinės galios indekso tyrime respondentų klausėme apie narystę pačiose įvairiausiose organizacijose, pradedant profsajungomis ar labdaros organizacijomis, baigiant daugiabučių namų bendrijomis, parapijų maldos grupėmis, chorais ar net mokyklos tėvų komitetais. Paaiškėjo, jog 22 proc. žmonių dalyvauja vienoje organizacijoje ar sambūryje, 10 proc. – keliuose, tačiau net 68 proc. respondentų nepriklauso jokiai sambūriui. Daugiausia (6 proc.) žmonių nurodė dalyvaujantys vietos bendruomenėje, 4 proc. priklauso profsajungai, po 3 proc. nurodė dalyvaujantys sodininkų bendrijoje, daugiabučių bendrijoje ir *Caritas* veikloje, kitus sambūrius minėjo 2 ar mažiau procentų žmonių.

Duomenys parodė, kad dalyvaujantys bent kokioje visuomeninėje organizacijoje, net nepriklausomai nuo jos pobūdžio, turi daug daugiau pilietinės galios nei organizacijose nedalyvaujantys: dalyvaujančių vienoje organizacijoje pilietinės galios indeksas siekia 39 balus, dviejose – 49, trijose ar daugiau – net 56 balus, o nedalyvaujančių pilietinė galia nesiekia nė 30 balų.

KAS GALI PASKATINTI PILIETINĖS GALIOS AUGIMĄ?

2015 m. Pilietinės galios indekso tyrimas atskleidė, jog itin svarbiu veiksmu auginant visuomenės pilietinę galią yra kvietimas prisidėti prie pilietinių veiklų. Duomenys rodo, jog tie, kurie patys kviečia ir yra kitų kviečiami dalyvauti pilietinėse veiklose, kelis, keliolika ar net keliasdešimt kartų labiau linkę įsitraukti į pilietines veiklas nei tie, kurie nei patys kviečia, nei kitų yra kviečiami.

Lietuvos gyventojų, kurių aplinkoje nėra pilietiškai aktyvių žmonių, galinčių juos paskatinti tapti aktyvesniais, pilietinių veiklų spektras yra ribotas: labdaros akcijos, aplinkos tvarkymas, vietos bendruomenės veikla, retkarčiais vieno kito žmogaus pajvairinamos pranešimais apie įstatymų pažeidimus valstybės kontroliuojančioms institucijoms, peticijų pasirašymu ir prekių boikotavimu. Lietuvos gyventojai, priklausantys pilietiškai aktyvioms bendruomenėms, dalyvauja daug įvairesnėse pilietinėse veiklose ir apibendrintas šių gyventojų pilietinės galios indeksas yra 19,1 balo didesnis nei gyventojų, kurie nesulaukia savo socialinėje aplinkoje kvietimų ar raginimų prisidėti prie pilietinės veiklos (atitinkamai 48,2 ir 29,1 balo).

Visgi apklausos duomenys atskleidžia, kad per pastaruosius metus net 7 iš 10 Lietuvos gyventojų nebuvo pakviesti ar kitaip paskatinti savo pažįstamų ar artimųjų sudalyvauti kokioje nors pilietinėje veikloje. Tokio kvietimo sulaukė 26 proc., o patys savo artimuosius ir pažįstamus kvietė prisidėti prie kokių nors veiklų tik 17 proc. šalies gyventojų.

PILIE TINĖS
VISUOMENĖS
INSTITUTAS

Pilietinės visuomenės institutas / Civil Society Institute, Didžioji g. 5, LT-01128 Vilnius, Lietuva

Lietuvos pilietinės galios indeksą pagal mokslininkų prof. dr. Ainės Ramonaitės, dr. Rūtos Žiliukaitės ir dr. Mindaugo Degučio parengtą metodiką Pilietinės visuomenės institutas matuoja nuo 2007 metų.

Pilietinės galios indekso tyrimai yra grįsti reprezentatyviomis Lietuvos visuomenės apklausomis. 2015 m. lapkričio mėn. tokią apklausą tyrimui atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „VILMORUS“.

Daugiau informacijos: Ieva Petronytė, ieva@civitas.lt, tel. 8 672 21668

Pilietinės visuomenės institutas / Civil Society Institute, Didžioji g. 5, LT-01128 Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 2314678, faks. +370 5 2623157, civitas@civitas.lt, www.civitas.lt

** 2015 m. Lietuvos visuomenės pilietinės galios indekso tyrimas atliktas įgyvendinant projektą „Sąmoningas ir aktyvus piliečių dalyvavimas viešajame gyvenime“, finansuojamą Europos Ekonominės Erdvės Finansinio Mechanizmo NVO programos Lietuvoje. Projektą 2014–2016 m. įgyvendina Pilietinės visuomenės institutas. Norvegijos Karalystė, Islandijos Respublika ir Lichtenšteino Kunigaikštystė, siekdamos prisidėti prie ekonominių ir socialinių skirtumų mažinimo Europos Ekonominėje Erdvėje (EEE), sukūrė EEE ir Norvegijos finansinius mechanizmus. EEE finansinio mechanizmo parama yra skirta 15-ai šalių (12 naujų Europos Sąjungos šalių, taip pat Graikijai, Ispanijai ir Portugalijai), o Norvegijos finansinio mechanizmo parama yra skirta 12 naujų Europos Sąjungos šalių. Antrasis EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų laikotarpis apima 2009 - 2014 metus. Šiuo laikotarpiu šalims paramos gavėjoms iš viso skirta 1 milijardas 79 milijonai eurų (Lietuvai - 84 milijonai eurų) Norvegijos ir EEE paramos įvairiems projektams šalyje įgyvendinti. Planuojama, kad parama bus paskirstyta iki 2014 m., o paramos įgyvendinimo laikotarpis tęsis iki 2016 m. vidurio.*